

Nr 912

Av herr Gustafsson i Stenkyrka m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 772 i Första kammaren)

I proposition nr 141 förordar departementschefen att man vid den fortsatta planeringen av universitets- och högskoleutbyggnaden skall utgå från att det totala antalet studerande i början av 1970-talet kommer att vara cirka 87 000. Det starka trycket på det högre utbildningsväsendet kommer att riktas mot de fria fakulteterna och av allt att döma främst mot de filosofiska, detta på grund av att det program U 63 framlägger för de spärrade fakulteterna och högskolorna anses vara det mesta möjliga som kan åstadkommas under den angivna tidsperioden. Propositionen ger sin anslutning till tanken på inrättande av en filialorganisation på flera orter, vilket medger bl. a. att lokalproblemen och delvis även lärarfrågan kan lösas skyndsamt och effektivt, nuvarande universitetsorter kan avlastas beträffande studentbostadsfrågan, tillgänglig byggnadsarbetskraft kan bättre utnyttjas och i något fall kan även allmänna lokaliseringpolitiska skäl beaktas. Ställningstagandena innebär beträffande de filosofiska fakulteterna att humanistisk, samhällsvetenskaplig och naturvetenskaplig utbildning i viss omfattning bör komma till stånd på fyra nya angivna orter, nämligen Örebro, Växjö, Karlstad och Linköping.

Vi vill starkt understryka de synpunkter som i propositionen framföres beträffande fördelarna med inrättande av universitetsfilialer. En längre gående uppspaltning på filialer än den propositionen föreslår och med inriktning på de tänkta filialorternas förutsättningar för just det eller de ämnen de avses för skulle emellertid tillvarata samhällets resurser i högre grad samtidigt som lokal- och bostadsfrågor liksom frågan om tillgång till lärare bleve lättare att lösa. De lokala förutsättningar som här avses är exempelvis olika typer av industri och bebyggelse, det omgivande landskapets karaktär som bas för naturvetenskapliga studier, förekomsten av välutrustade museer, arkiv och bibliotek etc. Det lokala studieintresset kunde även bättre tillgodoses och befintliga resurser utnyttjas.

I Visby förekommer det f. n. akademiska kurser på 1-betygsnivå med anknytning till de speciella forskningsmöjligheter som finnes på Gotland i kultur och natur. Det gäller ämnena konsthistoria och nordisk fornkonst.

Inom länet planeras också andra universitetscirkclar, bl. a. i ekonomisk historia. Förutom Gotlands och Visbys påtagliga kulturhistoriska miljö utnyttjar man vid nämnda studier de personella resurserna vid länets arkiv- och museiinstitutioner samt vid gymnasiet liksom samlingarna vid de nämnda institutionerna och centralbiblioteket. Även för exempelvis geologi och botanik — men måhända också för andra akademiska ämnen — skulle speciella studiemöjligheter föreligga på Gotland. Erfarenheterna visar, att Gotland med Visby stad utgör mål för studiebesök av arkeologer, konsthistoriker, geologer, botaniker m. fl. från universiteten och högskolorna på fastlandet. Detta vetenskapliga intresse för öns kulturhistoriska värden och särart borde tillvaratagas och vidareutvecklas. De sporadiska studiebesöken och seminariekurserna på ön skulle kunna ges en fast form och utbyggas i en utbildningsfilial med anknytning till Stockholms universitet. Sannolikt skulle en utbyggnad av undervisningen med sikte på Visby kunna ges en betydligt vidare omfattning än den här exemplifierade. Lämpliga studielokaler och förläggningsplatser kan åstadkommas, tillgång på byggnadsarbetskraft finnes. I fråga om lärarkrafter får situationen anses som tämligen god, särskilt i vad avser de humanistiska ämnena.

Till dessa skäl bör läggas de lokaliseringpolitiska. Genom en ökad grad av industrialisering har Gotlands folkminskning under de två senaste åren stoppats upp. Men vissa tecken tyder på att om icke ytterligare insatser göres kommer denna förbättring av befolkningsutvecklingen endast att vara tillfällig. Även lokaliseringpolitiska skäl kan således tala för förläggandet av ytterligare universitetsstudier till Gotland och Visby.

Med åberopande av vad här anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 141 måtte uttala att möjligheter i ökad utsträckning bör skapas för förläggande av universitetsstudier till Gotland inom bl. a. de ämnesområden som angetts i motionen samt anhålla att Kungl. Maj:t måtte vidta härför lämpliga och erforderliga åtgärder.

Stockholm den 2 november 1965

Torsten Gustafsson

i Stenkyrka

Bengt Arweson

Nils Franzén

i Träkumla